

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLB220009
NAZWA
OBSZARU Bory Tucholskie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ A	1.2. Kod obszaru PLB220009	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Bory Tucholskie

1.4. Data opracowania 2002-09	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

1.7. Data wskazania oraz objęcia formą ochrony/klasyfikacji terenu

Data zaklasyfikowania obszaru jako OSO:	2008-11
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony OSO	rozp. MŚ z dn. 27.10.2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie osop

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

18.0651

53.819

322535.87

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Nazwa regionu

PL63	Pomorskie
PL61	Kujawsko-Pomorskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[illegible]

B	A224	europaeus		r	564	730	i		M	C	C	C	C
B	A136	Charadrius dubius		r	20	25	i		M	D			
B	A196	Chlidonias hybridus		r	5	50	i		M	C	C	C	C
B	A197	Chlidonias niger		r	30	223	i		M	C	B	C	C
B	A031	Ciconia ciconia		r	225	250	i		M	C	C	C	C
B	A030	Ciconia nigra		r	12	19	i		M	C	C	C	C
B	A081	Circus aeruginosus		r	104	125	i		M	C	B	C	C
B	A082	Circus cyaneus		r				P	M	D			
B	A084	Circus pygargus		r	2	3	i		M	D			
B	A207	Columba oenas		r	150	220	i		M	C	C	C	C
B	A122	Crex crex		r	69	150	i		M	C	C	C	C
B	A037	Cygnus columbianus bewickii		w				P	M	D			
B	A037	Cygnus columbianus bewickii		c				P	M	D			
B	A038	Cygnus cygnus		c	220	400	i		M	C	B	C	C
B	A038	Cygnus cygnus		w	104	460	i		M	C	B	C	C
B	A038	Cygnus cygnus		r	1	2	i		M	C	B	C	C
B	A036	Cygnus olor		w	99	584	i		M	C	C	C	C
B	A036	Cygnus olor		r	252	283	i		M	C	C	C	C
B	A238	Dendrocopos medius		p	39	62	i		M	D			
B	A236	Dryocopus martius		p	360	550	i		M	C	C	C	C
B	A379	Emberiza hortulana		r	15	30	i		M	D			
B	A320	Ficedula parva		r	71	100	i		M	D			
B	A153	Gallinago gallinago		r	160	220	i		M	C	C	C	C
B	A123	Gallinula chloropus		r	97	150	i		M	C	C	C	C
B	A001	Gavia stellata		c				P	M	D			
B	A127	Grus grus		r	613	820	i		M	C	C	C	C
B	A127	Grus grus		c	1800	2300	i		M	C	C	C	C
B	A075	Haliaeetus albicilla		r	15	23	i		M	C	B	C	C
B	A022	Ixobrychus minutus		r	5	8	i		M	C	C	C	C
B	A338	Lanius collurio		r	520	700	i		M	D			
B	A184	Larus argentatus		r	7	7	i		M	D			

B	A246	Lullula arborea		r	1600	2500	i		M	C	C	C	C
B	A070	Mergus merganser		r	103	120	i		M	B	B	C	B
B	A069	Mergus serrator		r				P	M	B	B	A	A
B	A073	Milvus migrans		r	4	5	i		M	B	C	C	B
B	A074	Milvus milvus		r	15	24	i		M	B	C	C	B
B	A261	Motacilla cinerea		r	62	84	i		M	C	C	C	C
B	A094	Pandion haliaetus		r	1	1	i		M	C	C	B	C
B	A072	Pernis apivorus		r	11	20	i		M	C	B	C	C
B	A391	Phalacrocorax carbo sinensis		r	432	434	i		M	C	C	C	C
B	A005	Podiceps cristatus		r	691	780	i		M	C	C	C	C
B	A008	Podiceps nigricollis		r	35	35	i		M	D			
B	A119	Porzana porzana		r	12	13	i		M	D			
B	A118	Rallus aquaticus		r	290	440	i		M	C	C	C	C
B	A193	Sterna hirundo		r	3	44	i		M	B	B	C	C
B	A004	Tachybaptus ruficollis		r	61	100	i		M	C	C	C	C
B	A165	Tringa ochropus		r	225	300	i		M	C	C	C	C
B	A232	Upupa epops		r	120	170	i		M	C	C	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Pokrycie

Klasa siedliska przyrodniczego	[%]
N17	62.58
N19	3.02
N23	0.69
N07	0.37
N06	2.51
N16	0.78
N10	6.41
N12	23.65
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Borów Tucholskich obejmuje wschodnią część makroregionu Pojezierza Południowopomorskiego. W jego skład wchodzi następujące mezoregiony: Bory Tucholskie, wschodnia część Równiny Charzykowskiej, północno-wschodnia część Pojezierza Krajeńskiego, północna część Doliny Brdy oraz północna część Wysoczyzny świeckiej. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe.

Typowy obszar młodoglacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaicona, występują tu wysoczyzny i rozległe wzórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd.

Wśród jezior liczne są jeziora przepływowe połączone z systemem wodnym Brdy; sporo jest jezior oligotroficznych i mezotroficznych, nieliczne są eutroficzne, a torfowiskom towarzyszą dystroficzne. W sumie jest ok. 60 jezior; największe Charzykowskie - 1363 ha, zaś najgłębsze Ostrowite - 43 m. Lasy (ok. 70% obszaru) to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łągi i olsy. Liczne torfowiska. Grunty orne, łąki i pastwiska pokrywają ok. 15% terenu. Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd.

4.2. Jakość i znaczenie

W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

Gniazduje tu 107 gatunków ptaków.

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, trzcza długodzioby (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje błotniak stawowy.

W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku).

Największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych. Bogata lichenoflora. Dobrze zachowane torfowiska i zbiorowiska leśne. Stanowiska licznych gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym gatunków reliktowych.

Bogata chiropterofauna.

Gatunki wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne

Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	E01.04		i
H	G02		i
H	G01		i
M	B02.02		i
M	J02.01.02		i
M	E01.03		i
M	K03.04		i
M	B07		i
L	F03.01		i
L	J02.03		i
M	D01.02		i

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	K02.02		i
M	A03		i
M	A01		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
Publiczna	Krajowa/federalna
	0
	Kraj
	0
	związkowy/województwo
	0
	Lokalna/gminna
	0
	Inna publiczna
	0
Własność łączna lub współwłasność	
0	
Prywatna	
0	
Nieznana	
100	
Suma	
100	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Ćwikliński W., Plata W. 1995. Kania ruda *Milvus milvus* i kania czarna *M. migrans* w województwie bydgoskim. Biuletyn Komitetu Ochrony Orłów. 7: 25-29. European Commission DG XI.D.2. 1994-1995. Council Directive 79/409/EEC on the conservation of wild birds and Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. Standard Data Form, Eur 15 version Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa. Gromadzki M., Dyrz A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. Ostoje ptaków w Polsce. OTOP, Bibl. Monitor. Środ., Gdańsk. Gromadzki M., Gromadzka J., Sikora A., Wieloch M. 2002. Wielkość populacji i trendy liczebności wybranych gatunków ptaków lęgowych w Polsce w latach 1991-2002. ZO PAN, Gdańsk. Msc. Gromadzki M., Sikora A. 2001.

Fauna i jej ochrona. W: M. Przewoźniak (red.). Materiały do monografii przyrodniczej regionu gdańskiego. Trójmiejski Park Krajobrazowy. Przyroda - Kultura - Krajobraz. Wyd. Gdańskie, Gdańsk. 6: 127-152. Heath M.F., Evans M.I. (red.). 2000. Important Bird Areas in Europe: Priority sites for conservation, Northern Europe. Birdlife International, Cambridge (BirdLife Conservation Series No. 8). Indykiewicz P., Rydzkowski P. 2000 Birds of prey of the Tucholski Landscape Park, Polska - preliminary data. W: Ptaki drapieżne - badania i ochrona. T. Puszkarski, J. Krogulec (red.) Wydawnictwo UMCS, Lublin. 223-226. Indykiewicz P., Rydzkowski P. 2002 Rozmieszczenie i liczebność jastrzębiowatych Accipitridae w Tucholskim Parku Krajobrazowym w latach 1982-1999. W: Ławrynowicz M., Różga B. (red.). Tucholski Park Krajobrazowy, 1985-2000, stan poznania. Uniwersytet Bydgoski. Kucharski R. 1998. Populacja zimorodka (*Alcedo atthis isipda* L.) w Zaborskim Parku Krajobrazowym w latach 1992-1994. 3: 23-34. Kucharski R. 2001. Wybiórczość siedliskowa i ekologia rozrodu zimorodka *Alcedo atthis* w Borach Tucholskich w latach 1992-1998. 42: 1-14. Kucharski R., Sikora A. - Materiały niepublikowane. Mielewczyk M., Springer S. 2004 Zimowanie zimorodka *Alcedo atthis* w dolinie rzeki Brdy w latach 2001-2004. ZSLiA, Tuchola. Praca dyplomowa. Mieńko W., Grechuta M. 1999. Walory przyrodniczo-krajobrazowe wschodniej części Borów Tucholskich. UWoj. Gdańsk (mat. niepubl.). Pająkowski J, Kurach, Boczek 2004 Materiały niepublikowane. Materiały niepublikowane. Przybysz J. 1992. Waloryzacja ornitologiczna Zaborskiego Parku Krajobrazowego. UWoj. Bydgoszcz (mat. niepubl.). Przybysz J. 1993. Wyniki badań nad ptakami Zaborskiego Parku Krajobrazowego. W: M. Rajewski, A. Nienartowicz, M. Boiński (red.). Bory Tucholskie. Walory przyrodnicze – Problemy ochrony – Przyszłość. II Konferencja naukowa. Toruń. 127-137. Sidło P.O., Błaszczowska B. & Chylarecki P. (red.) 2004 Ostoje ptaków o randze europejskiej w Polsce. OTOP. Warszawa Sikora A. 1996 Ekologia rozrodu szlachara *Mergus serrator* na Pojezierzu Kaszubskim. Not. Orn. 37: 5-24. Sikora A. 1997. Walory ornitologiczne jeziora Wdzydze ze szczególnym uwzględnieniem szlachara *Mergus serrator*. Zagrożenia i propozycje ochrony. 8,3: 97-103. Sikora A., Chylarecki P. 1996 Waloryzacja ornitologiczna Jeziora Krąg (gm. Stara Kiszewa). Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku. Maszynopis. Sikora A., Rhde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. 2007 Atlas rozmieszczenia ptaków legowych Polski 1985-2004 Bogucki Wyd. Nauk., Poznań Wieloch M. 1990. Akcja zimowego liczenia łabędzi *Cygnus cygnus*, *C. columbianus*. 31,1-4: 138-140. Wieloch M. 2002 Zimowanie łabędzi *Cygnus* sp. w Polsce - wyniki liczeń w styczniu 1995 i 2000 roku. Biul. Pol. Grupy Bad. Łabędzi. 4-5: 55-59. Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. 2010 Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym OTOP Marki Zakład Ornitologii PAN 2003 materiały niepublikowane Zapisy poprzedniej wersji formularza SFD. Wersje historyczne dostępne w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska bądź na europejskiej witrynie internetowej <http://natura2000.eea.europa.eu/>

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL01	0.0	PL02	1.13	PL04	46.13
PL03	25.79				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Kuźnica	+	0.0
PL04	Fragment Borów Tucholskich	*	0.56
PL02	Jezioro Zdręczno	+	0.0
PL03	Zaborski Park Krajobrazowy	*	2.56

PL02	Krzywe Koło w Pętli Wdy	+	0.0
PL03	Wdzydzki Park Krajobrazowy	+	5.59
PL04	Polaszkowski	*	0.0
PL04	Świecki	*	0.0
PL03	Wdecki Park Krajobrazowy	+	6.33
PL04	Zalewu Koronowskiego	*	0.03
PL02	Krwawe Doły	+	0.0
PL02	Czapliniec w Wierzysku	+	0.0
PL02	Czapli Wierch	+	0.0
PL02	Źródła Rzeki Stążki	+	0.08
PL04	Chojnicko-Tucholski	*	4.57
PL02	Miedzno	+	0.03
PL02	Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego	+	0.03
PL02	Jeziorka Kozie	+	0.0
PL04	Śliwicki	*	8.52
PL02	Jezioro Ciche	+	0.01
PL02	Bagna nad Stążką	+	0.15
PL02	Mętne	+	0.03
PL02	Ustronie	+	0.0
PL04	Lipuski	*	5.09
PL02	Kręgi Kamienne	+	0.01
PL02	Dury	+	0.0
PL02	Bagno Grzybna	+	0.0
PL03	Tucholski Park Krajobrazowy	*	11.3
PL02	Jezioro Udzierz	+	0.07
PL02	Zdrójno	+	0.05
PL04	Doliny Wierzycy	*	1.37
PL02	Dolina Rzeki Brdy	*	0.52
PL02	Moczałło	+	0.01
PL02	Rez. cisów Jelenia Góra im.Kazimierza Szlachetko	+	0.0
PL02	Cisy nad Czerską Strugą	+	0.01
PL04	Północny - Część Wschodnia	+	1.35
PL01	Park Narodowy "Bory Tucholskie"	*	0.0
PL02	Jezioro Piaseczno	+	0.05
PL04	Wschodni Borów Tucholskich	*	3.51
PL02	Jezioro Łyse	+	0.01
PL02	Martwe	+	0.0
PL02	Mechowisko Krąg	+	0.0

PL04	Borów Tucholskich	*	19.46
PL02	Cisy Staropolskie imienia Leona Wyczółkowskiego	+	0.04
PL04	Północny - Część Zachodnia	+	1.61
PL02	Bór Chrobotkowy	+	0.01
PL04	Jezioro Stelchno	+	0.06
PL02	Mechowisko Radość	+	0.0

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku
Adres:	Polska Chmielna 54/57 80-748 Gdańsk
Adres e-mail:	sekretariat.gdansk@rdos.gov.pl

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy
Adres:	Polska Dworcowa 81 85-009 Bydgoszcz
Adres e-mail:	kancelaria.bydgoszcz@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. poz. 1183) Link: http://www.edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/WDU_C/2015/1183/akt.pdf
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB220009

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--

